

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.
—
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

За прояв діяльного патріотизму.

Туреччина. на підставі болгарських інформацій, піде на компроміс у справі Массула, тому, що в даний мент має великі клопоти з невдоволенням свого населення, внаслідок заведеної турецьким урядом примусової європеїзації вбрання.

У Китаю, у прислані Пінг-Конг, комуніст уона китайського генерала Ханг-Шанг-Лінга, відомого ворога олігархічного року

Ked. casu „Dziś” Nr. 905/28. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej sąd obwodowy karzy jak Trybunał paasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dziś” Nr. 272 (10.05.32) z dnia 6. grudnia 1932 r. pod tytułem: „Presa” w uisprach od słów: „Czas” stwierdza e szcio kłamliw... do końca tego artykułu zamieca złośliwie zbrodni z 9.05.32) a. k. morderstwa w dniu 5. grudnia 1932 roku dokonane za dopuszczenia i pomocy... dani mianowicie całego materiału i wyda-

З українського Закарпаття.

За вирішення граници з Румунією —
Нові оселі й сечотери.

Ужгород, 8. грудня 1926.

На днях велися в Бухарешті переговори у справі вирішення граници Закарпаття з Румунією. Українське населення ллюва ним патріотичне, бо сумний досвід навчив його, що всякі такі переговори кінчаються кожним разом новим об'єктом автономної території Закарпаття. Не досить, що ще при установах автономної території 1920 р. віддано величезну полосу краю на поталу Словакам з одного й Румунам з другого боку, що вже двома наворотами придручано поодинокі українські оселі до Словаччини — тепер мають ще й граници з Румунією вирішати коштом Закарпаття.

Справа вирішення цієї граници геться здавна. Велику агітацію розвели в тому напрямі Румуни, що бажать прилучення цілої Мараморошини, в якій є кілька румунських осель. У зв'язку з теперішніми переговорами пушено на Закарпатті вістку, що минулого тижня Сигіт був ілюмінований для виявлення радості з приводу прилучення до нього цілої Мараморошини, а румунські газети подають, що Чехословаччина згодилася відступити Мараморош Румунії в заміну за вільну пристань (Констанцу) на побережжю Чорного моря. Справа очевидно ще не вирішена, але для нас є поважна причина бити в давін тривоги, бо Мараморошина чисто українська земля.

Українські пограничні села по чеській боці нарікають адална на те, що мають великі шкоди й неадекватності через невідповідне проведення граници, яка перерізала села й хутори, відірвала господарів від загорода й поля, вірних від церкви, дітей від школи, унеможливила там всяку господарську й культурну працю. При тому ще й оумунські власті поводяться з нашими людьми не по людськи, а по варварськи. Якби тепер прилучили Мараморош до Румунії, чекав би його такий „рай“, як усіх Українців під румунським постолом. Тому ціле населення Закарпаття повинно не тільки протестувати проти торгування українською землею пра-

ПУРУС

незалежності
платою
до вугля

вительствами чеським і румунським, але й домагатися енергично такого вирішення граници, щоб українські села зі столицею Сиготом, які тепер по румунським боці, понесено назад до автономної території. Таку акцію повинні започаткувати в першу чергу новозібрані послы й сенатори. Український нарід ніколи не зречеться своїх слухних прав до Сиготу і його околиці.

Заступництво Закарпаття у Празі на дальших п'ять літ представляється після оконченого обчислення так: А. Волошин (христ.-народна партія), Я. Нечас (соц. дем.), І. Куртяк (автономна земельська партія), д-р А. Гагатко (нац. соц.), д-р А. Корлат (мадярсько-німецький блок), д-р А. Штефан і д-р Ф. Кралік (республіканська земельська (аграрна) партія), І. Мондок, д-р І. Гаті і Сидоряк (комуністи). Огже разом 10 послів до сойму, з яких комуністи, Корлат і Куртяк належать до опозиції. (На місце Корлата увійде до сойму мабуть д-р Г. Бако, адвокат з Берегова, бо Корлат не має чехословацького громадянства). Сенаторів матиме Закарпаття тільки трьох: Боднара і Решука (комуністи) і Егрія (мадяр. блок). Всі три — опозиціоністи.

Відчити з українознавства.

Наукове Товариство ім. Шевченка задумало дати в біжучому році ряд відчитів з українознавства, а саме з історії українського письменства і мови, з історії, географії, антропології, геології та мистецтва України, а побіч цього із словянознавства. Прелегантами будуть: Д-р К. Студинський, д-р І. Свеніцький, д-р М. Кордуба, д-р І. Раковський, д-р І. Крип'якевич, проф. М. Возняк, проф. І. Оленко і Юрій Подяський. Перший відчит був намічений на суботу, дня 12. грудня ц. р. Однак з огляду на те, що дотепер не наспів дозвіл адміністративної влади, відчити пічнуться в найближчому тижні.

ІВАН РАКОВСЬКИЙ.

ЗА СИЛУ СОНЦЯ.

Сила сонця? Так, так, вона справді безмежна! Вчені обчислюють, що це могутнє джерело тепла й світла висилає своїми проміннями у всесвітній простір кожної секунди чотири мільйони тон своєї сили. Це така сила, що колиб всі проміння сонця, замість розійтись по цілому всесвітньому просторі, звернулись тільки на одну нашу землю, то ця наша нещасна планета в одну мить розірвалась би до червоного жару й негайно перемінилась би в гаровоплину гарячу масу. Ну, щастя, що ці, стільки разів уськими поетами оспівані, сліпучі проміння сонця розсіваються рівномірно по цілому всесвіті, бо колиб не те, то прийшлося би марно загинати, не джидавшись наслідків многонадійної конференції в Львові. Але й цей маленький жмуток сонячного проміння, який доходить до нашої землі, має велитенську силу. Знов обчислено (ах чогож то вже не обчислюють ці вчені!), що колиб ш всі проміння сонця, що розсіваються скрізь по поверхні нашої землі, впали тільки на одно наше українське, себто Чорне море, то воно зміло закипілоб і негайно випарувало так, що ми — мов Ізраїль через Червоне море — могли перейти сухою ногою із Одеси або, коли хочете з Криму до Синопи чи Трапезунту, на допотопному березі Малої Азії.

З українського життя в Америці.

Стоїтельська організація.

Філадельфія, 22. листопада 1926.

Віа доох літ згадувано в Америці про організацію стоїтельців в Української Армії, та шойно в останніх місяцях організовано першій Стоїтельській Гурток в Філадельфії. Проти кооки в праці Стоїтельського Гуртка вказали, що така організація потрібна. З листів, які приходять до організації від стрільців, розкритих по всіх усадках американської землі, виходить, що у всіх було одно бажання: обечнатися, порозумітися та з новою силою взятися до праці на народньому полі. Серед тяжких відносин еміграційного життя і деякі стрільці почали вже попадати в аневіру, а бачучи загальні невдачі, відсувались від народньої роботи. Тому, почувши стрільцький поклик, вони віджили. В них прийшла ноза охота до праці в стрілецькому гурті. А яке це життя, про це найкраще може свідчити оклик одного стрільця по зборах Філадельфійського Гуртка: Ії Богу, чоловік знову відживає серед старої „братії“. Не тільки це. Коли збори назначено на годину 7, прибули всі просто з праці, щоб лиш не спізнитися на сходини. І перший раз за мого перебування в Америці збори зачалися точно в означений час.

Стрілецька організація стрінулася з милим привітом не тільки серед стрільців, але взагалі серед нашої американської імїграції. З огляду на поширення організації прийнято такі організаційні постанови: В місцевості, де найдеться найменше 5 стрільців, має оснуватися Стрілецький Гурток, який сгостиме в зв'язку з філадельфійським Гуртком. Стрільці, що живуть поодинокі, є просто членами Гуртка в Філадельфії і до нього платять свою членську вкладку внесок до Української Національної Скарбниці. Поодинокі гуртки пересилають членську вкладку і внесок до Скарбниці гуртом через свій Гурток, задержуючи для себе 25 ц. вкладки на свою адміністрацію. Членська вкладка вносить 1 дол. річно і місячна вкладка до Скарбниці 25 ц.

З поширенням організації виникла потреба скликання стрілецького з'їзду, який вирішив би всі органі-

заційні справи та для відповіді стоїтельцям на всі біжучі питання нашого національного життя. Гурток звернувся отже з покликом до всіх стрільців, щоб негайно голосили свій вступ до Гуртка й рівночасно висказували свою думку про потребу скликання з'їзду. Філадельфійський Гурток рішив, що найкраще було би скликати з'їзд в кінцем місяця лютого або березня, та до цього часу перевести повну стоїтельську організацію. Колиб однак не інші гуртки бажали з'їзду скорше, то його скличеться після бажання загалу. Крім того Гурток рішив дати аматорську виставу на дохід українських інвалідів у краю, відсвяткувати урочистого день злучи всіх українських земель (22. січня) разом з Січовою Організацією і спільними силами всіх українських філадельфійських товариств, вислати на бажання гуртків своїх референтів, що говоритимуть про нашу визвольні амаганія, і вкінці візвати всіх стрільців, щоб навазували ааааа зі своїми товаришами в старому краю і передавали до Гуртка всі цікавіші вістки, які від них одержать.

За рідну землю.

Економічні віче в Березанях.

Березань, дня 5. грудня 1926.

В понеділок, дня 30. листопада ц. р. відбулося в Березанях велике віче в економічних справах, зокрема в справі законопроекту про земельну реформу. На оглядаючись на сніжну заметіль, являлись відпоручники всіх сіл березанського повіту; всіх учасників було понад п'ятсот. Віче скликано заходами адвоката д-ра Володимира Бемка. Відірав його корогого промовою адвокат д-р М. Східняк Західний. До президії обрано д-ра Михайла Західного як президента, о. Романа Береста, пароха в Бишкві, Романа Глушка, господаря з Лапшина як його заступників. Секретаріатом студент університету Богдан Єлюк.

Реферат про земельну реформу виступив п. Володимир Целевич, генеральний секретар УНДО.

В дискусії забирали голос: п. Іван Герасимович зі Львова, д-р Західний у справі закупки акцій Земельного Банку і в справі „Сільського Господаря“, п. Осип Замозак з Березан у справі обечачення в „Дністрі“, п. Ієгво Березанський в Березан у справі сільської кооперації. Господар Ровно Глушко з Лапшина показав на зуряду організації селянства.

Уквачено відомі резолюції в справі земельної реформи, рішено допомогти д-ній Школі, За-єльному Банку, „Д-

сонця, звернути її там де слід та ужити на добро і щастя людства, це одна із тих великих мрій, які створила нинішня наука. Цю велику мрію леляли у своїй душі найбільші знавці й дослідники законів природи, починаючи вже від безсмертного Архімеда, що, як кажуть, хотів при допоміж проміння сонця спалити флоту хижих на захників Риму, аж до... до Михайла Різдвянського, цього великого українського вченого, який на основі своїх глибоких студій доходить до розв'язки цього многоважного питання, однак, як це звичайно буває, зустрічається із незрозумінням та недовірою посеред своїх товаришів та цілої суспільності. Та наш вчений, переконаний у слушність своєї справи, стає сміло до важкої боротьби за силу сонця, своїм розумом і завзяттям та по багатьох пригодах вкінці побіджує, стаючи добродієм своєї дорожчої України і цілого культурного людства. Не знаєте нічого про це або може не вірите цьому? Так прочитайте оповідання д-ра Миколи Чайківського: „За силу Сонця“! Це найновіше оповідання нашого відомого вченого і популяризатора належить до найгарніших праць цього рода не тільки в нашій, але й заграничній літературі. Написана вона з таким талантом і знанням, що читач зразу захоплюється нею, читає без передиски до кінця і, прочитавши до кінця, мимоволі ставить собі питання: „Чи це мрія, чи правда?“. І миможіть читач повертає нагодовну каргу та, про-

читавши там виразно, що це: „Оповідання з недалекого майбутнього“, перекопчується, що це все була мрія, виучене оповідання, але написане з мистецьким талантом.

Вартість оповідання збільшується ще прагарні малюнки нашого знаменитого мисця Петра Холодного, які одні змушують нас задержатись при читанні, щобні подивитись правдивий аотизм і мистецьке виконання. Задля цього згадане оповідання прочитає певно кожний з великих вдоволень. Та вона є також цінним вкладом у нашу літературу для достоянчої молоді. В нинішніх часах тріофру брутальної сили й некультурності, в часак доцільного спинозання нашої молоді від джерел науки й культури, коли свідомо, чужий і свомі, вполюється в нашу молоді майбутнього науки, книжечка „За силу Сонця“ переконує молодого читача, що є питання наукові, яких розв'язка скриває в собі ушасливлення цілого людства, що такий ідеяи характерна, освічена людина повинна посвятити своє життя, а що найважніше то те, що культурною працею для свого рідного народу приносима рівночасно правдиву користь і шлий культурній людськості. Чароа це й агадана праця має велику виходу вартість.

Справді, „За силу Сонця“ це гарна поживочна і ідеяи книжечка і повинна знайтися обов'язково в маленькій книгозбірні нашої достоянчої молоді, як дівчат, так і хлопців.

